



**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

3. Vtrum aqua vino admixta conuertatur immediate in Sanguinem Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

32.
Conc. Carthag. 111.

Videamus singulorum verba. Concilium ergo Carthag. 111. cap. 24. relatum in cap. In *Sacramentis*: de consecratione, d. 2. sic dicit: *Vi in Sacramentis corporis, & sanguinis Domini nihil amplius offeratur, quam ipse Dominus tradidit, hoc est, panis, & vinum aqua mixtum. Nec amplius in sacrificijs offeratur, quam de vno, & frumentis.* In Concilio Africano cap. 4. eadem verba habentur, & additur ratio illius decreti, his verbis: *Primitia verò, seu mel, & lac, quod vno die solemnissimo in infantum mysterio solet offerri, quantum in altari offeratur, suam tamen habeant propriam benedictionem, ut à sacramento Domini corporis, & sanguinis distinguantur.*

33.
Suarez.
Suarez expli-
cat verba
Concil. Carthag.

Ad hæc Concilia Suarez disp. 45. sect. 2. in fine respondet, appellari traditionem Christi illam mixtionem, non quia Christus eam præcepit, sed quia ex Christi exemplo emanavit, ut à causa exemplari. Sed contra hoc videtur esse, quia Christus etiam consecrauit in azymo, & tamen consuetudo Ecclesiæ Latinæ consecrandi in azymo non appellatur traditio, vel institutio Christi, licet ad eius imitationem fiat; nec enim dicemus, Ecclesiam Græcam consecrare in fermentato contra traditionem, & institutionem Christi.

34.
Facilius re-
spondetur.

Facilius respondetur ex supradictis, Patres illos non dicere, quod Christus præcepit apponere aquam, sed quod facto suo præcepit, non apponere aliam materiam, nisi illam, quam ipse apposuit, hoc est, vinum, vel putum, vel modicè lymphatum: unde qui aliam materiam adhibet, contra Christi traditionem, & institutionem id facit. Sicut si in consecratione panis, misceretur pani butyrum, id esset contra Christi institutionem, qui solum panem consecrauit; non tamen esset contra Christi institutionem, si misceretur fermentum; quia id non extrahit à ratione panis.

35.
Conc. Aurel. IV.
In eodem sensu loquitur
Conc. Aurel.

In eodem sensu loquitur Concilium Aurelianense I V. c. 4. ubi sic habet: *Vi nullus in oblatione sacri Calicis, nisi quod ex fructu vineæ speratur, aqua mixtum offerre præsumat; quia sacrilegium indicatur aliud offerri, quam quod in mandatis sacratissimis Saluator instituit.* Sensus horum verborum facilis est, quod scilicet nihil aliud offeratur, nisi quod ex Christi institutione offerendum est. Sicut si dicas, solum vinum album, vel rubrum offerendum est ex Christi institutione, non acetum, nec sapa; non est sensus, Christum præcepisse offerri vinum album, sed præcise offerri hoc, vel illud vinum, & nihil aliud: sic prohibuit, ne offerretur quidquam nisi vinum, & aliquid aquæ vino mixtum: quare omne aliud contra Christi mandatum offertur.

36.
Conc. VVor-
matienf.

Concilium vero VVormatiense cap. 4. nihil dicit de præcepto Christi, sed solum de præcepto, & obligatione miscendi aquam cum vino. Calix enim (inquit) Dominicus, vino & aqua permixtus debet offerri. Et post adductam significationem eius mixtionis concludit: *Non enim potest calix Domini esse aqua sola, ut vinum solum, nisi verumque sibi miscetur.* Quæ verba si strictè sumerentur, videntur exigere aquam ad valorem, & essentiam sacramenti; quare intelligenda sunt minus strictè de sola obligatione, & necessitate præcepti, scilicet Ecclesiastici.

37.

Restat solum Canon ille Trullanus 32. qui habetur post sextam Synodum, in quo ex professo adstruitur obligatio apponendi aquam cum vino; & reprehenduntur Armeni ob eius ritus omissionem, impositurque depositionis poena Sacerdoti offerenti vinum absque aqua. P. Vasquez in præfati disp. 177. c. 1. num. 3. respondet, in eo Canone solum dici, *traditionem Apostolicam.* P. Suarez d. sect. 2. post 3. conclus. fatetur, ibi appellari *Divinam Christi*

Vasquez.

Suarez.

traditionem; sed postea in fine sectionis dicit, intelligendum de traditione late sumpta. Neutrum videtur verum, non primum, quod dixit Vasquez: quia licet in fine illius Canonis appelletur traditio Apostolica in illis verbis: *Si quis ergo Episcopus, vel Presbyter, non secundum traditum ab Apostolis ordinem facit, & aquam vino miscens, sic immaculatum offert sacrificium, deponatur;* prius tamen in medio Canonis aliquid plus dixerant, non quidem *traditionem Christi* divinam, ut retulit Suarez; sed, *ordinem divinum traditum.* Sic enim dicunt: *& in omni eiam Ecclesia, ubi spiritualia lumina resplenderunt, hic ordo divinus traditus servatur.* Quæ verba vel possunt intelligi, non de præcepto Divino, sed de providentia Dei, qua factum est, ut omnes Ecclesiæ illum ritum suscipiant & observarent; sicut de observatione ieiunij Quadragesimalis dixit S. Leo Papa serm. 4. de Quadragesima: *Magna Divina institutionis salubritate promissum est, ut ad reparandam mentium puritatem quadraginta nobis dierum exercitatio moderetur:* licet ieiunium illud non fuerit ex Divino præcepto, ut constet. Vel certe si plus intendunt verba illius Canonis, non multum de illo curandum. Quid enim mirum, si in eo fallerentur illi, quorum Canones in aliis multis turpissime errarunt: de quibus videri potest Card. Baronius tom. 8. anno Domini 692. ubi latè contendit, quam sint suspecti Canones illi: vtpote in odium, & invidiam Romanæ Ecclesiæ ab eorum Auctoribus absque vlla legitima potestate, vel auctoritate conditi.

Tertia difficultas.

Tertio potest dubitari de circumstantiis huius mixtionis, de quibus Suarez in præfati sect. 3. & breviter dicendum est, debere esse aquam naturalem, ut habetur in cap. In quadam, de celebrat. Missar. Aliæ enim non sunt propria aqua. De quantitate verò Concilium Triburense c. 19. permittit, apponere tertiam partem aquæ: hoc tamen Concilium non fuit approbatum. Eugenius I V. in Florentino dixit, modicissimam aquam admisceri debere. Suarez, & Vasquez hoc relinquunt prudentiæ Sacerdotis. Certè, si quinta, vel sexta pars aquæ poneretur, non videtur habendus scrupulus; quia non est credibile, vinum esse adeo debile, ut tam modica aqua corrumpatur. Circa tempus, & ministrum huius mixtionis, servanda sunt regulæ Missalis, quæ eas circumstantias præscribunt.

SECTIO III.

Verum aqua vino admixta convertatur immediate in sanguinem Christi.

Qvæstio est celebris hac tempestate, & non parum controuersa; de qua etiam tempore Innocentij III. inter Theologos variè existerunt opinioniones, quas refert Pontifex in c. Cum Marthe, de celebrat. Missarum. Prima docebat, aquam non converti in sanguinem Christi, sed in aquam illam, quæ exiuit de latere Christi, lancea perforato. Secunda sententia docebat, aquam simul cum vino converti in sanguinem Christi. Tertia denique, manere aquam post consecrationem in propria substantia admixtam speciebus vini consecratis; sicut si post consecrationem mitteretur aqua gutta in calicem, manebit etiam admixta speciebus consecratis; non tamen convertetur in sanguinem Christi. Pontifex verò ex iis sententiis nullam omnino damnat. Nam licet in cap. In quadam, eodem titulo damnet sententiam

sententiam asserentem, aquam conuerti in phlegma seu humorem aqueum, qui de latere Christi exiit, ibi tamen solum damnat illam sententiam, quatenus negat, de latere Christi veram aquam exiisse, non vero quod de conuersione aquae in aquam illam aliquid debeat. Quare immerito Suarez *disput. 45. sect. 4.* docet, primam sententiam relatum in dicto cap. *Cum Martha*, fuisse damnatam. Pontifex enim nullam damnat, sed solum dicit, sententiam, quae asserit, aquam cum vino transire in sanguinem Christi, esse probabiliorē.

40. *Prima sententia reprobatur.*
Ceterum quid sit de censura, illa prima sententia merito reicitur; quia conuersio illa deberet fieri ex vi verborum consecrationis: verba autem consecrationis nullo modo significant talem conuersionem, sed solum conuersionem in sanguinem Christi; ergo illa conuersio in aquam, quae exiit de latere Christi, non pertinet ad veritatem huius sacramenti. Aliae rationes afferuntur contra hanc sententiam, quae tamen vel parum efficaces sunt, vel non probant contra illam, sed contra aliam, quam damnauit. Innocentius in dicto cap. *In quadam*, ponentem, conuerti aquam in phlegmaticum humorem, qui exiit de latere Christi.

41. *Tertiam sententiam improbat.*
Tertiam verò sententiam docentem, aquam secundum suam substantiam manere in calice post consecrationem, impugnatur P. Vazquez *disp. 178. n. 4* quia negari non potest, quin vinum habeat efficacitatem ad conuertendam modicam illam aquam in vini naturam. Hæc tamen ratio, vt postea videbimus, non est satis efficax in vera Philosophia.

42. *Secundum arguitur.*
Secundò arguit P. Vazquez, quia sequeretur, contra, si gutta vini magnæ aquæ copiae infunderetur, posse valide consecrari illam guttam vini; quia maneret vinum incorruptum ab aqua circumdante, sicut manet modo aqua incorrupta in circumdante vino. Verum nec hæc ratio vrget, in primis, quia negari potest, vinum manere incorruptum intra aquæ copiam: nam licet vinum non habeat vim aggenerandi sibi aliud vinum, propter rationes infra adducendas, aqua tamen potest habere vim aggenerandi sibi aquam, sicut ignis ignem.

43. *Deinde licet gutta vini maneret incorrupta; adhuc si mixta esset magnæ copiae aquæ, non posset consecrari, quia non posset demonstrari per verba consecrationis, qua, ratione Pronominis, hic, demonstrat id quod præcipuum est in calice; & per consequens non possunt demonstrare guttam vini in calice pleno aquæ. Quam doctrinam his ferè verbis tradit ipse Vazquez *num. 23.* ex quo videtur enervari argumentum, quo vltus fuerat paulo superius contra prædictam sententiam. Alias rationes afferunt P. Suarez, & Vazquez vbi supra ad impugnandam prædictam sententiam; sed meo iudicio vel nihil omnino probant, vel probare debent, nunquam manere aquam post verba consecrationis, vt infra videbimus, quod tamen in vniuersum non concedunt prædicti Auctores: quare consequenter ad suam doctrinam non impugnant affaciter prædictam sententiam.*

44. *Est ergo præcipua controuersia huius questionis, an ista aqua non conuertatur in vinum, quod saltem aliquando propter breuitatem temporis, vel debilitatem vini contingere possit concedunt cum communi, Suarez & Vazquez, vbi supra, an scilicet tunc aqua transcat immediatè in sanguinem Christi? Negat sententia communis Recentiorum, quos refert, & sequuntur dicti Auctores, & existimant esse expressam sententiam Innocentij III. in dicto cap. *Cum Martha*. vbi secundam sententiam censuit probabiliorē, nulla facta mentione de sententia P. Ionn. de Lugo de Sacramento.*

docente conuersionem aquæ immediatam in sanguinem, vt pote quæ nondum forte orta fuerat apud Theologos.

Ceterum, licet hæc sententia multorum sit (quod negari non potest) re tamen diu pensata, semper mihi probabilior visa est opposita sententia docens, eo casu aquam immediatè transire in Christi sanguinem; quam ex recentioribus Theologis docuerunt non pauci, nec ignobiles. Ex Patribus vero, & Scholasticis antiquioribus habet pro se plures infra afferendos. Nec aliena videtur à mente Innocentij III. in dicto cap. *Cum Martha*: vbi solum docet, probabiliorē esse sententiam docentem, aquam cum vino transire in sanguinem Christi, non dixit aquam conuersam in vinum, sed aquam cum vino transire in sanguinem Christi; & licet, quando retulit sententiam secundam, quam postea videtur approbare, subiunxerit rationem, quia aqua transit in vinum, postea tamen, cum ex mente propria loquitur, illa ratione non vitur, sed conclusionem adstruit, aquam scilicet cum vino transire in sanguinem, quam conclusionem non probat ex illa ratione physica; imò fatetur à physicis communiter negari, aquam conuerti posse in vinum: sed probat suam conclusionem ratione Theologica ex eo, quod ita melius significatur vniuersum Ecclesiæ cum Christo. Imò ipse Innocentius *lib. 4. de mysteriis Missæ, cap. 11.* videtur supponere, aquam transire immediatè in sanguinem, dum dicit: *In sacramento est trinitas specierum, scilicet panis, vinum, & aqua.* Ergo supponit, in calice consecrato manere species aquæ nondum in vinum conuersæ.

46. *Probat.*
Probari solet hæc sententia, quia totum illud poculum in calice contentum adoratur, & colitur; ergo quia sub qualibet parte creditur esse Christus; ergo cum aliquando aqua nondum sit in vinum conuersa, vt aduersarij etiam concedunt, necesse est, conuersam esse immediatè in sanguinem, ne populus adorans decipiatur. Verum hoc argumentum, licet ad hominem probet contra Suarez, quia hoc ipso argumento impugnatur sententiam docentem, manere aquam secundum propriam substantiam in calice consecrato, & per consequens ex vi consequentiæ debuit dicere, nunquam manere aquam; alioquin in aliquo casu sequeretur idem inconueniens idololatriæ; nolo tamen illo vti, quia posset aliquis contendere non obesse, quod maneat aliqua pars aquæ in calice, quominus possit adorari sanguis ibi existens: sicut nec si existeret ibi musca, vel gutta olei, impedire veram adorationem: adoratio quippe fertur ad sanguinem Christi, præscindendo ab aliis rebus minoribus, quæ forte intra calicem adiunctæ sint. Adde, Græcos mittere aquam calidam in calicem iam consecratum, qui ritus est antiquus, vt probat Arcudius de *sacramento Eucharistiæ, lib. 3. cap. 39.* quæ tamen aqua procul dubio non potest conuerti in sanguinem Christi. Non tamen debuit adeo irrisorie contemnere hoc argumentum Hiacythus Petronius, Reuerendissimus olim Magister sacri Palatii libro de *necessitate præconuersionis aquæ cap. 17.* cum eo ipso vtatur S. Thomas in *præsentia quest. 74. artic. 8.* vt probet, aquam non manere sub forma aquæ post consecrationem; quia scilicet fideles totum illud poculum adorant adoratione latræ: sufficere debebant S. Thomam vti eo argumento, vt à nemine irrideatur, præsertim à Thomista, nec dicatur esse contra sensum omnium fidelium; nisi dicas, idem argumentum apud S. Thomam placere, apud Coninch vero displicuisse.

47. *Alia ratio.*
Sed quid sit de eo argumento, solet hæc sententia aliter probari ex eo, quod Sacerdos sumens

45. *Opposita sententia est probabilior.*

Quomodo intelligendus Innocentius.

Innoc. III.

46. *Probat.*

Non vrges hoc.

Quod confirmatur ex Græcorum ritu.

S. Thomas.

Cui respon-
det Suarez.Secunda re-
spondetur.48.
Melius pro-
batur hac
sententia ex
modo loquen-
di PP. se-
cundo.
Damasceus.

Ambros.

Pascchasius.

Samona.

Nic. Meth.

Mart. Bra-
char.

Iust. Mart.

mens calicem intelligitur manere ieiunus; ergo non fumpfit aquam; ergo in nullo casu manet aqua post consecrationem. Respondet P. Suarez concedendo Sacerdotem manere ieiunum, quando inter mixtionem aquæ, & consecrationem intercessit tempus sufficiens ad conuersionem aquæ in vinum, prout regulariter intercedit. Ceterum, si contingat aquam poni immediate ante consecrationem, dubitari posset, an maneat ieiunus, & per consequens an possit secundo celebrare etiam in die Natalis Domini. Secundo posset facilius responderi cum Valquez vbi supra, non violari ieiunium ad Eucharistiam requisitum per sumptionem aquæ, quæ vna cum sanguine Christi per modum vnius potus ex præcepto ipsius Ecclesiæ sumitur: nam sicut non violatur ieiunium requisitum ad secundam Missam per sumptionem alicuius partis tertiæ fortasse cum speciebus panis admixtæ, ita multo minus per partem aquæ ex præcepto Ecclesiæ speciebus vini admixtæ.

Melius ergo probari potest hæc sententia ex modo loquendi Patrum, qui eodem modo loquuntur de consecratione aquæ, ac de consecratione vini; & per consequens supponere videntur, tam aquam, quam vinum transire in sanguinem Christi. Damasceus lib. 4. Fidei, c. 14. Non potest, inquit, panem suum ipsum corpus facere, & vinum, & aquam sanguinem? Et infra: Nec hoc dictum promptum est, quomodo naturaliter per coniectionem panis, vinum, & aqua per potionem in corpus & sanguinem comedentis, & bibentis transmutantur: sic & propositionis panis, vinumque, & aqua per inuocationem, & aduentum Spiritus sancti supernaturaliter transmutatur in corpus, & sanguinem Christi. Ambrosius lib. 4. de Sacrament. cap. 4. Vinum cum aqua in calice missum sit sanguis consecratione. Et infra: Ante verba Christi calix est vini, & aqua plenus: vbi verba Christi operata fuerint, ibi sanguis efficitur. Pascchasius Corbeienensis lib. de corpore, & sanguine Domini, cap. 1. qui habetur in 6. tom. Bibliotheca Patrum: Nec dubium, quin in hoc mysterio illam bibamus aquam, de qua Dominus: Qui biberit aquam, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ, &c. Propterea non inconuenienter etiam ob hoc idem aqua consecratur, non quod aqua permaneat, sed quod conuertatur in sanguinem. Samona Episcopus Gacensis in disceptatione cum Hammero Sarraceno, quæ habetur in eodem tom. 6. Bibliotheca, sic interrogat: Quare Christus sub specie panis, & vini, & aquæ abditum suum corpus, & sanguinem potius ad sumendum tradidit, quam sub alia materia? Et postea respondet: Inter alios cibos panis sibi primum locum vendicat, item inter potiones aqua, & vinum primas tenent: his igitur, pane, inquam, & vino, & aqua nobis assuefactis Dominus coniuncta sua Diuinitate, virtute sui verbi in proprium suum corpus & sanguinem ea transfert. Nicolaus Methonensis in lib. seu Orat. de Eucharist. quæ habetur in dicto 6. tomo: Quid requiris causam, & ordinem nature, panis transmutationis in corpus Christi, & aquæ, vinique in sanguinem? Sicut etiam Martinus Episcopus Brachatenensis in Concilio Brachatenfi II. alias Lucensi: seu in lib. Capitulum ex Græcis Synodis collectorum ad prædictum Concilium: Non oportet, inquit, aliud offerri, præter panem, vinum, & aquam, quæ in typo Christi benedicuntur, id est, consecrantur. Et infra. Hæc tria vnum sunt in Christo Iesu; scilicet post consecrationem. Cyprian Episcopus 63. ad Cæcilium: Calix Domini non est aqua sola, aut vinum solum. Esset autem vinum solum, si semper supponeretur aqua conuersa in vinum, ut transiret in sanguinem Christi. Iustinus Martyr Apolog. 2. pro Christianis: Il, qui apud nos Diaconi dicuntur, dant unicuique eorum, qui adsumunt, percipiendum panem, vinum, & aquam, quæ

cum gratiarum actione consecrata sunt; atque cibum hic apud nos Eucharistia nominatur. Hieronymus apud Baron. infra: Formatur sanguinem suum in Calice vino, & aqua mixta, ut alio purgemur a vitio, & a culpa, alio redimamur a penis. Hoc eodem modo loquuntur alij Patres: quare Card. Alanus lib. 1. de Eucharist. cap. 13. sic concludit: si existeret aqua in variis, & abditas partes vini diffusa fecerent nihilominus vnum, non specie, sed permissione; & totum illud, modo vinum prædominantem partem obtineret, conuerteretur in sanguinem Dominicum, idque certa fide tenendum est, utcumque illud aliud cum in natura obscuritate positum sit, ignoretur. Fauter etiam Iansenius in Concordia cap. 181. super illa verba, similiter in calice; vbi approbans sententiam de conuersione aquæ cum vino in sanguinem, ait: Quæ sententia etiam consistere potest, etsi verum sit aquam vno permixtam non conuerti in vinum. Quod idem affirmat Salmeron, tom. 9. tract. 14. in Euangelia. Idem docuit Cano, quem refert Henriquez lib. 8. de Eucharist. cap. 12. Alexander Pelantius in 3. p. quæst. 74. art. 8. disput. 2. Cardin. Tolentus lib. 2. summa cap. 25. §. rursus sine vinum. & probabilem censent Conimbricenses lib. 1. de generat. cap. 10. quæst. 1. artic. 2. & P. Egid. Coninch tom. 1. de sacrament. quæst. 74. artic. 8. vbi late, & erudite hanc controuersiam complexus est. Eandem tenet P. Ioan. Bapt. Scortia lib. 4. de sacrificio cap. 1. num. 14. P. Ioan. Præpositus in presenti quæst. 74. artic. 1. dub. unico, & alij multi Theologi Salmaticenses, & Castellani: qui iam multis ab hinc annis eam docent, & in Italia non pauci, præsertim in hoc Romano Collegio, in quo à multis annis communis est Professoribus. Eam quoque peculiari opusculo tueretur Paulus Aresius Episcopus Dottonenensis. Layman in Theolog. Morali lib. 5. tract. 3. cap. 2. num. 9. & alij quos refert Antoninus Diana part. 3. Resolut. Moral. tract. 4. de sacrament. resolut. 49. Denique Cardin. Baronius tom. 12. Annal. ut omnino certam eam supponit, nam anno 1188. refert Epistolam Gaufredi, qui literis datis ad Cardinalem Episcopum Albanensem Vicarium Pontificis, eam questionem denuo in Gallia ortam proponebat, vbi duas sententias retulit; alteram, quæ dicebat, aquam non conuerti in sanguinem Christi, quia Patres communiter pro materia huius sacramenti solum designant panem, & vinum, non vero aquam; alteram, quæ asserbat conuerti, quia Patres supra adducti de vino, & aqua conuerti dicunt. Subdit vero Baronius, responsum Episcopi Albanensis non inueniri, sed non potuisse aliud respondere, quam quod Ecclesia Romana semper credidit, nimirum aquam simul, & vinum transubstantiari in sanguinem Christi. Imo infra anno 1192. contrariam sententiam appellat hæresim illo sæculo exortam: ut mirum sit, aduersarios non solum voluisse, hoc clarissimum testimonium explicare, sed Baronium pro sua stare sententia. Dicunt enim, secundum illam sententiam ibi relatum docuisse transitum aquæ in sanguinem, quod prima negabat, non immediatum, sed mediatum, qualem Ecclesia Romana credebat. Quis non videat, hoc esse aperte contra historiam ibi adductam: nam cum Auctores primæ sententiæ obicerent suis aduersariis, duplicem tantum esse materiam Eucharistiæ, scilicet, panem, & vinum (quod idem argumentum nobis nunc obicitur, qui contra nos opinantur) ad hanc obiectionem Auctores secundæ sententiæ non responderunt, aquam conuerti prius in vinum, & per consequens non esse aliam materiam præter vinum; quæ solutio facilis esset si ipsi de conuersione solum mediata agerent, sed responderunt, materiam non esse solum vinum, sed vinum, quæ

cui admixta esset aqua, & ponderant in Euangelio non dici, Christum accepisse vinum, sed calicem, ut utrumque, quod ibi includebatur, comprehenderetur. Non ergo defendebant ij, quos Baronius approbat ut Catholicos, aquam mediate conuerti in sanguinem, sed potius immediate. Itaque de Baronij mente dubitari non potest, nisi velimus in media luce tenebras querere.

49. Hunc communem modum sentiendi, & loquendi acceperunt Patres, Item ex facto, tum ex verbis Christi Domini, qui accipiens calicem, de toto illo poculo dixit: *Hic est sanguis meus*; quæ verba esto forsitan in rigore potuissent esse vera, etiam si solum vinum consecrare intendisset, ceterum ex circumstantiis adiunctis non potuerunt discipuli suspicari, quin de toto poculo loqueretur. Dum enim præmitteret, *Accipite, & bibite ex eo omnes*, non dubium, quin de toto illo loqueretur, quod bibendum tribuebatur; sicut nec poterant suspicari corpus Christi contineri sub panis medulla, & non sub crusto, vel cortice, cum totum illum manducandum daret: ergo similiter ex verbis Christi non potuerunt discipuli colligere, sanguinem magis contineri sub speciebus vini, quam sub speciebus aquæ, cum ad utrumque potum pariter inuiteret.

50. Dices tempore, quo Christus dixit illa verba, iam aquam fuisse in vinum conuersam, & ideo potuisse de toto illo poculo dicere esse sanguinem suum. Sed contra; quia in primis hoc valde dubium est in Philosophia, an vinum possit in se conuerti substantiam aquæ, ut postea videbimus. Deinde, esto vinum haberet hanc efficacitatem, non est tamen credibile, ex quo illo tempore, quod inter mixtionem, & verba intercessit, totam aquam conuersam fuisse in vinum, cum ad hoc requiritur motus localis, & successio temporis; præsertim quod nec Euangelistæ, nec Patres vquam indicauerint, aquam adeo modicam fuisse, quin potius iuxta communem vltimum vinum mixtum fuisse, & vnicuique continuo actu post mixtionem verba esse prolata. Sic enim habetur in liturgia D. Basilij: *Similiter calicem vini nati è vite, postquam cœnauerunt, accepit, miscuitque aquæ, gratias egit, dicens, &c.* & in liturgia B. Iacobi Apostoli: *Similiter postquam cœnauit, accipiens calicem, & permiscens ex vino, & aqua, ac despicens in celum, ac ostendens tibi Deo Patri, gratias agens, sanctificans, benedicens, implens Spiritu sancto decedit nobis dicens: Hic est, &c.* Ergo Christus Dominus non eo animo aquam appoluit, ut ante verba in vinum conuerteretur; quod si id intendit cur discipulos non id docuit, qui sane ex Christi facto id non potuerunt colligere, nec Ecclesia collegit, cum numquam de hac præconuersione aquæ in vinum curauerit: imo tempore Concilij Triburienfis tertia aquæ pars apponeretur, & in aliquibus casibus statim post mixtionem consecraretur, in quibus Suarez ipse fatetur, aquam non posse conuerti in vinum. Deuillisset ergo Ecclesia exemplum Christi imitari, ac, si ipse noluit calicem consecrare, donec aqua in vinum versa esset, curare etiam, ut ante consecrationem certo fieret hæc aquæ conuersio: esset enim magna irreuerentia aliquam materiam extraneam non consecrandam in calice apponere, cum Christus non nisi materiam consecrandam apposuerit.

51. Farentur aliqui ex aduersariis, necessariam esse non quidem ad valorem essentialem, sed necessitate præcepti, eius temporis interpositionem, quod satis sit ad aquam in vinum conuertendam: imo addunt, ideo Ecclesiam præcipere mixtionem fieri tempore oblationis, ut tantum intercedat temporis, quantum sufficit ad hoc, ut fiat vinum: alioquin, cur (in

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis,

quiunt) non miscetur immediate ante consecrationem: Hæc solutio in multis peccare videtur: nam in primis quod mixtio fiat tempore oblationis, alias habet rationes, præter conuersionem aquæ in vinum, scilicet quod tunc offerri debet tota materia consecranda: quare sicut tunc etiam adiunguntur particulæ consecrandæ pro communicatis, ut simul offerantur cum hostia; ita tunc debet misceri aqua, ut simul offeratur in calice. Deinde si illa temporis interpositio necessaria est de præcepto propter vitandum sacrilegium, ne maneat aqua in substantia aquæ admixta sanguini Christi, sicut necesse est non apponere lac, vel mel in vino consecrando: ergo in nullo prorsus casu liceret illud temporis intervallum omnino prætermittere: videmus autem, Ecclesiam in regulis Missalis Romani Sacerdoti præscribere; ut si proximè ante consecrationem aduerit, non esse aquam in calice, ponat tunc eam, & consecret, nulla habita cura, quod intercedat tempus inter mixtionem, & consecrationem. Item præscribit, quod si tempore communionis aduerit, non fuisse vinum consecratum, apponat tunc vinum cum aqua, & consecret, & statim sumat, & hoc vniuersaliter, etiam si in priuato sacello celebret, ubi facile esset tanto tempore expectare, quod sufficeret ad conuersionem aquæ in vinum; ergo vel debemus dicere, Ecclesiam ibi hortari nos ad irreuerentiam illam, & sacrilegium contra præceptum supradictum patrandum; quod ipsi non admittent, vel negare debent, necessarium esse de necessitate præcepti illo tempore expectare, ut fiat conuersio aquæ; & per consequens debemus concedere, aquam non eo animo admixtam fuisse à Christo, ut præconuerteretur ante consecrationem: nam si eo animo admisceretur, confurgeret omnino ea obligatio procurandi, ne maneret in substantia aquæ sanguini admixta; in qua obligatione saltem sine grauissima necessitate non posset dispensari.

His ergo suppositis probari potest rursus assertio nostra ratione Theologica; quia materia Eucharistiæ est vinum, ut constat ex Florentino, & aliis; & per consequens omne illud poculum, quod simpliciter, & absolute in usu hominum appellatur vinum, & potatur pro vino, est materia sufficiens consecrationis calicis. Si autem attendamus ad vltimam potum vini, non minus dicitur simpliciter vinum, quod est modice lymphatum, quam merum vinum: ergo non solum merum vinum, sed etiam illud poculum, quod constat ex vino, & modica aqua, quod simpliciter appellatur vinum, est sufficiens materia consecrationis: nam omnes istæ sunt partes illius poculi, quod simpliciter appellatur vinum vltimè. Hæc eadem ratione vitur Gausfredus apud Baronium, ubi supra; qui cum sibi obiceret aduersus conuersionem aquæ in sanguinem, quod Patres in duabus speciebus panis, & vini dixerint fieri consecrationem, & non fecerint aquæ mentionem, sic ait: Ad quod respondetur eis, quod non consuevere homines mixturam vini, & aquæ aquam nuncupare, sed vinum.

Confirmatur ad hominem hæc responsio, quia Concilia non solum exigunt pro materia consecrationis vinum vtrumque, sed *vinum de vite*, ut constat ex Florentino in decreto Eugenij: illa autem aqua, quæ miscetur vino, etiam si conuertatur in vinum, non tamen est ipsa vinum de vite, neque ex viuis expressum, ut constat; sed vinum alio modo productum; ergo vel illa pars non erit materia consecrationis; vel fatendum est ab omnibus, illam partem, licet secundum se non sit vinum de vite: propterea tamen cum aliis componit illud totum esse partem illius

Rejectionem hæc solutio.

52. Probatur nostra sententia ex eo quod materia Eucharistiæ sit vinum non solum merum sed lymphatum.

53. Confirmatur ex Concilijs quæ exigunt vinum de vite.

illius poculi, quod per modum totius est vinum de vite, & ideo esse materiam partialem consecrationis modo à nobis explicando. Eadem ergo ratione nos dicimus, licet illa pars secundum se non sit vinum, illud tamen totum esse vinum, & ideo totum illud secundum omnes partes consecrari, licet singulæ partes seorsum non possint.

54.
Confirmatur
ratione philo-
sophica.

Denique confirmari potest assertio ratione etiam Philosophica; quia philosophicè loquendo (vt supra insinuavi) non videtur credibile, aquam posse tam cito in naturam veri vini substantialiter transmutari. Vinum enim, licet non sit substantia viuens; est tamen succus substantiæ viuents elaboratus intra vnam per virtutem nutritiuam, sicut sanguis elaboratur in iecore animalis: quare sicut sanguis separatus non habet virtutem ad transmutandam substantialem in similem sanguinem aliquam guttam aquæ, quæ illi misceatur; sic nec vinum præsertim separatim ab vna habet virtutem ad producendam formam substantialem vini in materia aquæ sibi admixta.

55.

Cum constet
experientia
aquam posse
separari à
vino, certum
est non esse in
vinum con-
uersam.

Accedit experientia plurimum Philosophorum doctum, aquam posse postea naturali artificio à vino separari. Nec obstat dicere, illam non esse aquam, sed quemdam humorem aqueum: nam si ille humor aqueus, qui secundum se vere non est vinum, erat consecratus cum aliis vini partibus; ergo similiter aqua licet non sit secundum se vinum, poterit tamē cum aliis vini partibus admixta consecrari, cum non sit maior difficultas de aqua, quam de illo humore aqueo. Vide Paulum Aresium lib. 1. de Generat. c. 10. g. 52. sect. 2. vbi late probat, aquam numquam conuertere naturaliter in substantiam vini. Adde, licet vinum haberet eam vim conuertendi aquam in suam naturam, non tamen posse omnes aquæ partes conuertere. Nam ignis quantumvis habeat actiuissimam potentiam, non tamen omnes partes ligni, vel stupæ conuertit in ignem, nec homo omnes partes alimenti, quia crassiores, vel subtiliores per excrementa eicit; cum ergo non omnes aquæ partes habeant crassitiem requisitam ad formam vini, necesse esset, aliquas saltem particulas remanere, quæ formam vini non possent inducere; de quibus esset eadem difficultas. An maneat sub forma aquæ, vel conuertantur in sanguinem Christi.

Deinde non
videtur vi-
num posse co-
uertere omnes
aquæ partes.

56.

Constat ergo
ex his aquam
immediate
in sanguinem
conuertere.

Fit ergo satis credibile ex his omnibus, aquam, licet maneat vino admixta, consecrari, & conuertere Christi sanguinem, cum non sit credibile, Christum Dominum aquam, quam miscuit, reliquisse in calice in substantia aquæ admixtam suo sanguini, vt supra probatum est, præsertim cū pro contraria opinione vix afferatur aliquid ab iis Auctoribus, quod contra eorum sententiam non habeat ferè similem difficultatem, vt ex supra dictis constat: & ex argumentorum solutionibus amplius constabit.

SECTIO IV.

Argumenta contra nostram sententiam, & eorum solutiones.

57.
Prima obie-
ctio.

PRimo obicit P. Vasquez, quod aqua vino admixta diuiditur in tenuissimas partes, & per omnes vini particulas insinuat; quare mirum est, quod adeo exigua aquæ particula possit diu resistere vini efficacitati, & actiuitati, & non statim in vinum transire.

Responsio pa-
ter ex dictis.

Cæterum ad hanc obiectionem patet solutio ex dictis, cum ea sit natura vini, vt non nisi à potentia nutritiua vna possit produci. Quid? quod aliquando vinum est adeo debile, & pars aquæ possit esse

non adeo modica, vt tam breui tempore ante consecrationem conuerteretur in vinum, in quo casu posset procedere nostra questio.

Obicit secundo Aristotelem 1. de generat. cap. 21. vbi ait, guttam vini mille aquæ amphoris mixtam perdere naturam vini; quod idem è contra de gutta aquæ à fortiori dixisset. Sed negatur paritas propter rationem positam, quod vinum non nisi à virtute nutritiua possit produci; & licet possit, non tamen tam cito, vt nunquam ante verba consecrationis non sit iam conuersa in vinum. Adde, ipsum Aristotelem videri expressè negasse, posse aquam conuertere physicè in vinum, ibid. c. 5. & Plinium certum est ita sensisse lib. 15. naturalis hist. c. 35. Sed de mente Aristotelis vide Coninch vbi supra.

Tertiò obicitur Catechismus Pij V. vbi eius Auctores agentes de materia Eucharistiæ dicunt Ecclesiasticorum sententiam esse, aquam conuertere in vinum ante consecrationem. Respondetur, vel Theologos illos habuisse eam sententiam, sicut alij plures tenent, quod non negamus, vel loquutos solum de conuersione late sumpta quoad denominationem vini prædominantis in illo composito.

Quarto obicitur, quia si aqua ea intentione appositæ fuit à Christo Domino, vt conuerteretur in sanguinem, ergo est materia necessaria consecrationis; ergo sine aqua non statim consecratio, sicut nec sine vino, cū vtunque æquè immediatè conuertatur. Respondetur facile, materiam necessariam esse vinum vsuale, provt abstrahit à vino mero, vel modice temperato; & ideo sine aqua valet consecratio, non sine vino. Ex quo dissoluntur facile alia illationes, quibus conantur impugnare nostram sententiam: & est exemplum manifestum in fermento, vel in sale. Si enim panis fiat cum sale, vel fermento, provt vsualiter fit, non dubium quin illa etiam sint partialis materia consecrationis, si sunt enim partes panis vsualis præcendens à fermentato, & azymo; à solito, & non solito: sic etiam materia necessaria fuit vinum vsuale, abstrahens à puro, & modice lymphato.

Obiciunt quinto, quia illa sola est materia huius sacramenti, ad cuius conuersionem acceperunt potestatem Apostoli, sed Christus non dedit eis potestatem conuertendi aquam in sanguinem; ergo ea non est materia: probant minorem, quia Christus non præcepit apponi aquam; ergo non dedit potestatem ad conuertendam aquam. Respondetur, hanc vltimam consequentiam nullam omnino esse, sicut si dicerem: Christus non præcepit consecrari vinum album; ergo non dedit potestatem conuertendi vinum album in sanguinem. Dedit sane Christus potestatem conuertendi vinum album, vel rubrum, item vinum purum, vel modice lymphatum: neutrum tamen determinate præcepit, sed alterum sub disunctione.

Sexto argumentantur ex verbis Concilij Florentini, vbi dicitur materiam Eucharistiæ esse vinum de vite, cui modicissima aqua misceri debet: ergo condistinguit aquam à materia sacramenti; dicit enim materiam esse vinum, & hanc misceri debere aquam. Respondetur, imò includit aquam in materia, dicit enim materiam esse vinum, cui aqua admixta sit, vtitur tamen illa distinctione, vt indicet, aquam non esse de necessitate sacramenti, sed præcepti; ideo expressit mixtionem aquæ per verbum debet, vt si dicas, apud Græcos materia Eucharistiæ est panis, cui fermentum misceri debet, non ideo negas, fermentum transire cū pane in corpus Christi, sed indicas, non esse materiam necessariam essentialiter, sed solum de præcepto inter Græcos.

Septimo